

متن پرسش

باسمه تعالی. سلام علیکم. بنده پرسش و پاسخها را به طور مرتب مطالعه می‌کنم. در چند مورد در رابطه با اطاعت از ولی فقیه پاسخهایی را از حضرتعالی خواندم که با تفکرات بنده تناقض دارد. لذا دوست دارم نظر حضرتعالی را در رابطه با مقاله ای که نوشتم و در یکی از نشریات به چاپ رسیده است را بدانم: "آیا ولی فقیه اشتباه می‌کند؟ در چند بند نکاتی را در رابطه با سوال فوق عرض می‌کنم: ۱- خداوند از ما چه چیزی خواسته است؟ با مراجعه به قرآن با این آیه مواجه می‌شویم: اَطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ. خداوند از ما اطاعت محض از رسول الله و امامان معصوم را خواسته است؛ حال چه رسول الله اشتباه بکند و چه نکند (ما معتقد به عصمت رسول الله هستیم ولی بنده می‌خواهم نکته دیگری را عرض کنم. دقت بفرمایید). طبق ادله عقلی و نقلی فراوان اطاعت از نایب عام امام زمان در عصر غیبت کبری (که همان ولی فقیه است) واجب عینی است. یعنی خداوند از ما اطاعت از ولی فقیه را خواسته است. حال ما نباید کاسه ی داغ تر از آش شویم و بگوییم: ولی فقیه که عصمت ندارد، پس چگونه از او تبعیت کنیم. ما فردای قیامت برای تبعیت از ولی فقیه حجت شرعی داریم و حتی در صورت تبعیت از اشتباه ولی فقیه باز هم نزد خدا ماجور هستیم، انشاءالله. این مساله تقریباً شبیه فتوای مختلف مراجع در رابطه با یک موضوع واحد است. بالاخره حکم اسلام یکی است ولی ما موظف به تقلید از مرجعمان هستیم حتی اگر وی در استنباط حکم دچار اشتباه شده باشد. اگر مجتهد بر اساس استنباط خود، حکم حقیقی اسلام را استخراج کرده باشد، دو اجر دارد ولی اگر تلاش خود را انجام داد و فتوایش مطابق با حکم حقیقی اسلام نبود، باز هم یک اجر نزد خداوند متعال دارد.

۲- ولی فقیه چه زمانی اظهار نظر می‌کند؟ این از مسلمات است که ولی فقیه تا در مساله ای به یقین نرسد، لب به سخن باز نمی‌کند. بارها حضرت آقا فرمودند که بنده چون در مسایل اقتصادی صاحب نظر نیستم، اظهار نظر نمی‌کنم و فقط خطوط کلی را بیان می‌کنند. نتیجه اینکه تبعیت از یقین ولی فقیه بر تمام ما واجب عینی است هر چند که بعدها مشخص شود ولی فقیه اشتباه کرده است. ما باید در هر لحظه به وظیفه مان عمل کنیم. ۳- منظورمان از اشتباه چیست؟ این از قطعیات است که امام معصوم در اداره جامعه از علم غیب و عصمت خود استفاده نمی‌کردند. به عنوان شاهد، حضرت امیرالمومنین بر اساس سوابق افراد برای شهرهای مختلف والیانی قرار می‌دادند. ولی بعد از مدتی به خاطر تخلف والیان آنها را عزل می‌کردند. حال آیا تبعیت از امیرالمومنین مخدوش می‌شود؟ آیا می‌توان گفت که تبعیت از حاکم بعدی که امیرالمومنین قرار می‌دهد واجب نیست چون ممکن است که امیرالمومنین بعد از مدتی صلاحیت او را هم زیر سوال ببرند!!! نتیجه آنکه هر اشتباهی سبب عدم

اطاعت از ولی امر نمی شود. ۴- با توجه به قاعده لطف، آیا ولی فقیه اشتباهی که منتج به عدم تبعیت از وی شود، انجام می دهد؟ برای پاسخ به این سوال بهتر است داستان شیخ مفید را مرور کنیم: در زمان شیخ مفید قدس سره شخصی از روستایی به خدمت ایشان رسیده و سوال کرد: زنی حامله فوت کرده و حملش زنده است؛ آیا باید شکم زن را شکافت و طفل را بیرون آورد یا این که به همان حالت او را دفن کنیم؟ شیخ فرمود: با همان حمل (طفل) زن را دفن کنید. آن مرد برگشت، ولی متوجه شد سواری می تازد و می آید. وقتی نزدیک او رسید، گفت: «ای مرد؛ شیخ مفید فرمود: شکم آن زن را شکافته و طفل را بیرون آورید، بعد او را دفن کنید». مرد روستایی همین کار را کرد. پس از مدتی ماجرای آن سوار را برای شیخ نقل کردند. ایشان فرمود: من کسی را نفرستاده بودم. معلوم است که آن شخص حضرت صاحب الزمان علیه السلام بوده اند. حال که ما در احکام شرعی اشتباه می کنیم، همان بهتر که دیگر فتوا ندهیم؛ لذا در خانه خود را بست و بیرون نیامد. اما از ناحیه مقدسه حضرت صاحب الزمان علیه السلام توقیعی صادر شد که بر شما است فتوا دادن و بر ما است که نگذاریم شما در خطا واقع شوید. این مساله همان قاعده ی لطف است. یعنی عنایات حضرت بقیت الله متوجه نواب خود می باشد و آنها را رها نکرده است. حال آیا منطقی است بگوییم: امام زمان که حاضر نیست به خاطر حکم نائب خود حتی یک جنین بمیرد، عنایت و توجهش شامل امام المسلمین ﷺ که هر سخنرانی اش مناسبات منطقه و جهان را تحت تاثیر قرار می دهد- نمی شود. امام زمان در حدیثی اینگونه می فرماید: *إِنَّا غَيْرُ مُهْمَلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ، وَلَا نَاسِينَ لِذِكْرِكُمْ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَأَصْطَلَمَكُمُ الْأَعْدَاءُ*؛ ما در رسیدگی و سرپرستی شما کوتاهی و اهمال نکرده و یاد شما را از خاطر نبرده ایم که اگر جز این بود، دشواری ها و مصیبت ها بر شما فرود می آمد و دشمنان، شما را ریشه کن می نمودند. حسن ختام این مطلب هم سخنی از امام عزیزمان است که در جریان فتنه ی ۸۸ و پس از قیام میلیونی ۹ دی فرمودند: هرچه انسان در اطراف این قضایا فکر میکند، دست خدای متعال را، دست قدرت را، روح ولایت را، روح حسین بن علی (علیه السلام) را می بیند. این کارها کارهائی نیست که با اراده ی امثال ما انجام بگیرد؛ این کار خداست. این دست قدرت الهی است." با تشکر از الطاف استاد گرانقدر

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: بحمدالله متوجه نکات ارزنده ای شده ایم و حق همین است که فرموده ایم ولی در همین رابطه فقها به استناد سخنان ائمه «علیهم السلام» می فرمایند حال اگر بر احدی از آحاد مکلفین ثابت شد حاکم اسلامی که فقیه است، در امری در حکم خود اشتباه کرد، فقط خود آن فرد می تواند به آن حکم عمل نکند. یعنی فرض اشتباه را به کلی منتفی نکرده اند و بحث قلیل الاشتباه را به میان می کشند و این که با فرض قلیل الاشتباه بودن ولی امر مسلمین، باز عاقلانه ترین روش تبعیت از اوست نکته ظریفی است. موفق باشید